

פרשיות ויקהל פקודי תשפו – סוד השבת: למה לעצור יום שלם מיצירה?

1. **שמות לה:** ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ... ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש... ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל ... קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' – **רש"י:** הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינו דוחה את השבת. **לא, יג:** אך את שבתתי תשמרו - **רש"י:** אע"פ שהפקדתיך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל לדחות את השבת. 'אך את שבתתי תשמרו' - אע"פ שתהיו רדופין וזריזין בזריזות המלאכה, שבת אל תדחה. **ספר חסידים תקסח:** האב שמצוה לבנו מעשים, מה שחפץ שיעשה תחלה יאמר לו באחרונה. שהרי מלאכת המשכן נאמרה למשה תחלה ושמירת שבת באחרונה ומשה הקדים לצוות את השבת תחלה.

תוכן מליקוטי שיחות כו/256 ואילך: ישראל היו רדופים וזריזים בהקמת המשכן, לכפרה על חטא העגל ולכן 'הקדים להם אזהרת שבת', כדיוק לשון רש"י, ומכך יקבלו תוספת אזהרה למעלת השבת, שהרי עיקר ההקלה היא בשביל המשכן ומדוע מקדים השבת? ללמד על מעלתה. אבל משה שלא חטא בעגל, לא נצרך לתוספת הבהרה זו, והספיקה לו הזכרת השבת בסוף מעשה המשכן.

כלי יקר: השבת אין בו כי אם כבוד השם יתברך, להורות כי הוא יתברך חידש עולמו, והמשכן מורה כולו על כבוד ישראל, שוויתר להם הקב"ה על עוון העגל והשרה שכינתו בתוכם. הקב"ה חס ביותר על כבודם של ישראל ועל כן הקדים המשכן ... ואילו משה חשב שלכבוד השם יתברך ראוי להקדים השבת המורה על כבודו ית' ואח"כ המשכן המורה על כבודם של ישראל.

2. **בראשית ב:** ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי. **שמות כ** (עשרת הדברות): **וינח ביום השביעי.** **שמות לא** (פרשת כי תשא): וביום השביעי שבת **וינפש – רש"י:** כל לשון נופש הוא לשון נפש, **שמישב נפשו ונשמתו בהירגעו מטורח מלאכה - מכילתא יתרו:** וכי יש לפניו יגיעה?! והלא נאמר 'לא ייעף ולא ייגע' ואומר 'נותן ליעף כח', ואומר 'בדבר ה' שמים נעשו'? אלא הכתיב על עצמו לשון מנוחה [להשביע את האוזן]... והרי קל וחומר: מי שאין לפניו יגיעה, הכתיב על עצמו שברא עולמו בששה ונח בשביעי, אדם שנאמר בו 'לעמל יולד' על אחת כמה וכמה.

3. **ליקוטי תורה מב, ג:** אדם שעושה איזה מלאכה כמו שכותב שכל, צריך שכלו לירד עד שיתלבש במידות ומחשבה, ואחר כך יורדים כולם ומתלבשים בכח המעשה. אולם כשנח ממלאכתו, חוזרים כל הכוחות ומתעלים ונכללים בכח השכל ובעצמות הנפש [ומתחדשים]. כך עד"מ 'ששת ימים עשה ה', היינו ירידת החכמה והמידות על ידי כמה צמצומים להתלבש בעשרה מאמרות, ולכן נזכר שם 'אלקים' במעשה בראשית, שהוא בחינת צמצומים, אבל בשבת כתיב 'ויכל אלקים' היינו שכלו הצמצומים ועולה ונכלל בשם הוי', כמו עד"מ הנ"ל עלית השכל והמדות לאחר שנשפלו וחוזרים ומתעלים לשורשם.

רמב"ם סוף הלכות שבת: וכל השומר את השבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כוחו, כבר מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה – יתר על השכר הצפון לעולם הבא, שנאמר 'אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ [בעולם הזה] והאכלתיך נחלת יעקב אביך [בעולם הבא]' - **ליקוטי שיחות 128/:** שכר השבת בעולם הזה, אינו כמו הייעודים הגשמיים על שאר מצוות (כגון שובע ושלוש וריבוי כסף וזהב), אלא שכר השבת הוא **באותו האופן והגדר** דהשכר הצפון לעולם הבא, וכמפורש בפסוק 'אז תתענג על הוי', שצדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה והוא למעלה מגדרי ארץ ותענוגי עולם הזה.

4. **ילקוט שמעוני ויקהל רמז תח:** 'ויקהל משה' - מתחילת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה 'ויקהל', אלא זו בלבד. אמר הקב"ה: עשה לך קהלות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה איסור והיתר כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני.

טור רצ, ב: אסור לקבוע סעודה בזמן בית המדרש [בו לומדים בשבת], דאיתא במדרש: אמרה תורה לפני הקב"ה: 'רבש"ע, כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לרמוזו זה רץ לשדהו ואני מה תהא עלי? אמר לה: יש לי זוג שאני מזווג לך ושבת שמו שהם בטלים ממלאכתם ויכולין לעסוק בך.

ספר השיחות תש"א/53: פעם היה בעל בית חסידי במצב שונה לגמרי בשבת: הנחת רוח, השלווה, לא מיהרו. לפני התפלה שמעו מאמר חסידות, אחר כך התפללו בכוונה, כל אחד לפי ערכו, אבל לא מיהרו לרוץ הביתה אל הקוגל. אכן מצווה לענג את השבת באכילה ושתיה וכסות נקיה, אבל לא זה העיקר ולא אמרו די בזה. היום – השבת איננה חול, אבל איפה **קידוש** השבת?